

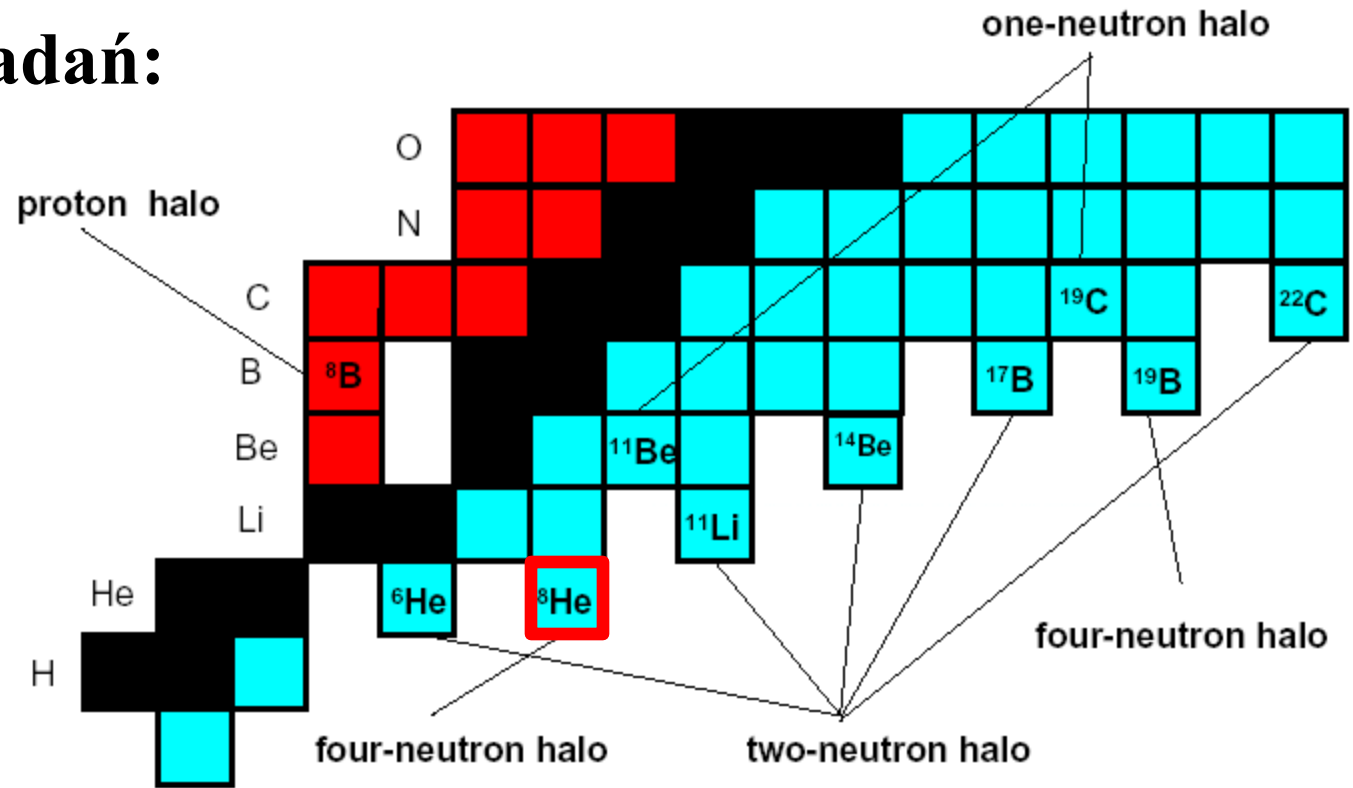
Badanie rozpadu β ^8He przy użyciu detektora OTPC

Sławek Mianowski

IFD ZSJ

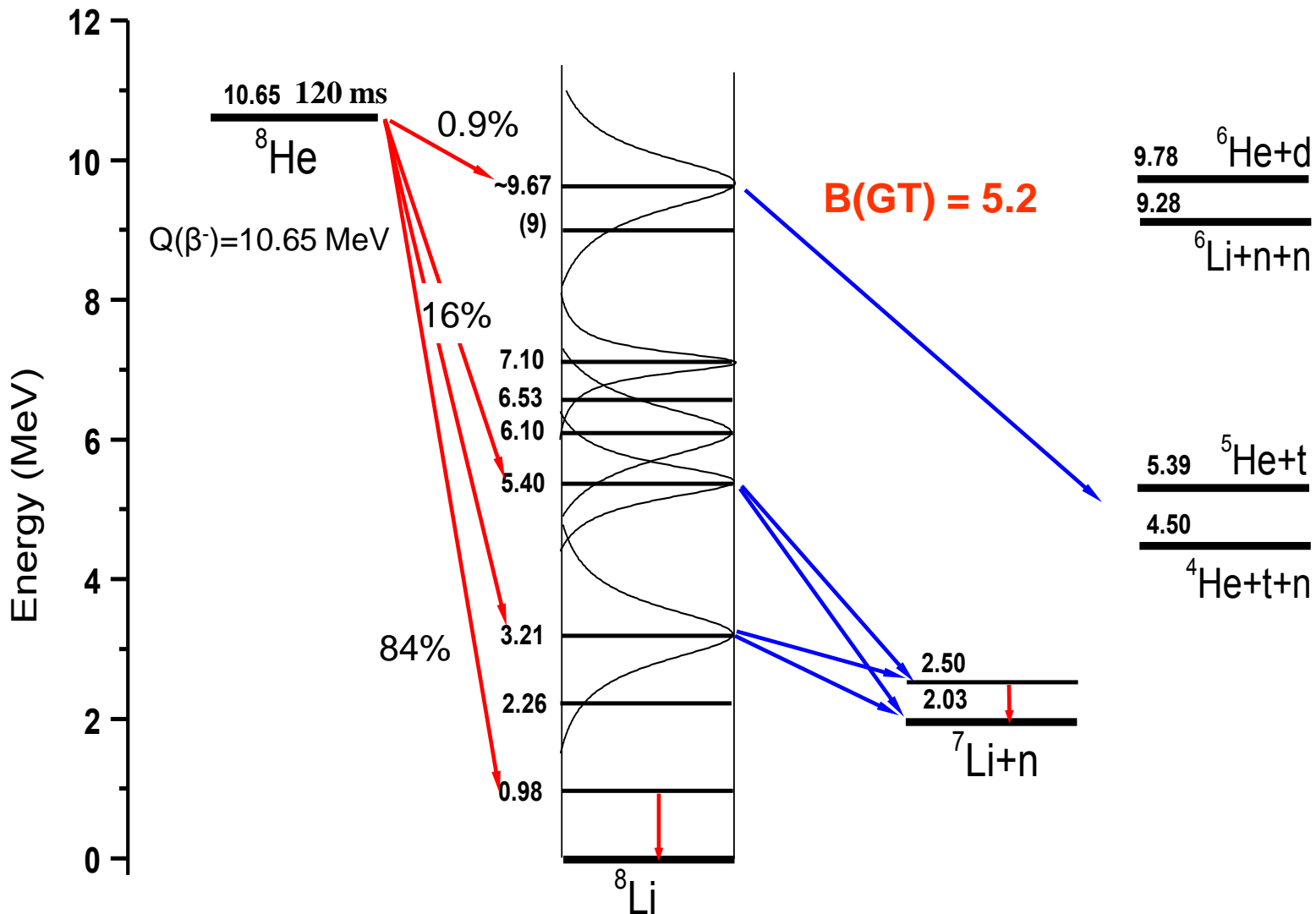
Uniwersytet Warszawski

Motywacja badań:

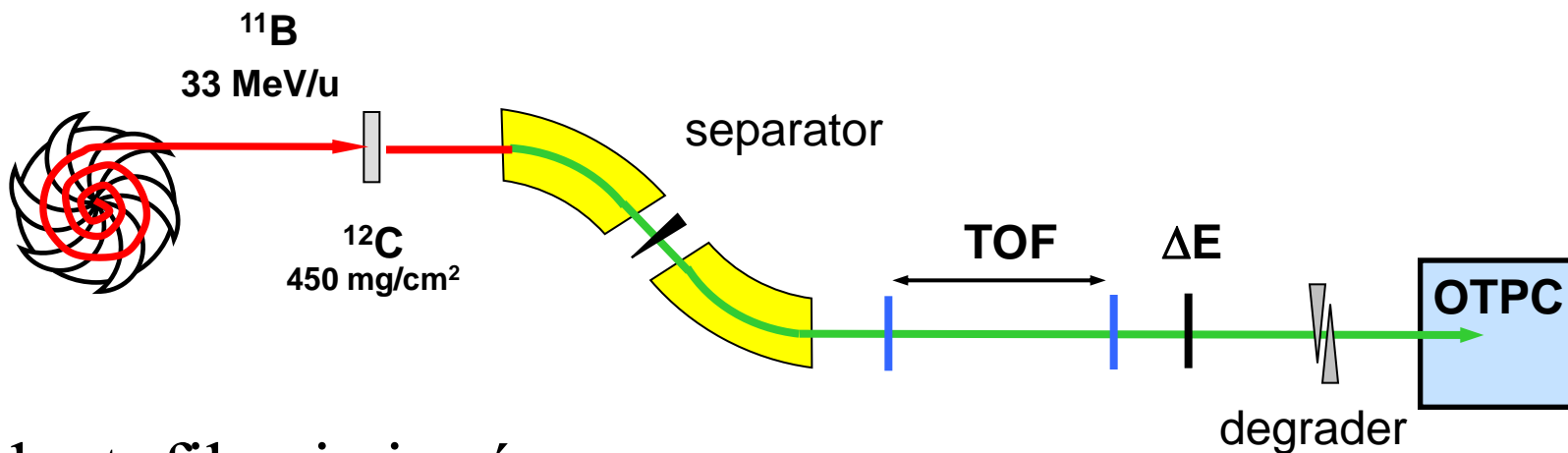

- jądro niezwykle egzotyczne, $N/Z = 3$
- niejasna struktura halo/skóry neutronowej
- weryfikacja modeli teoretycznych
- źródło tła w eksperymentach neutrinowych
- wiele niewiadomych w rozpadzie β ...

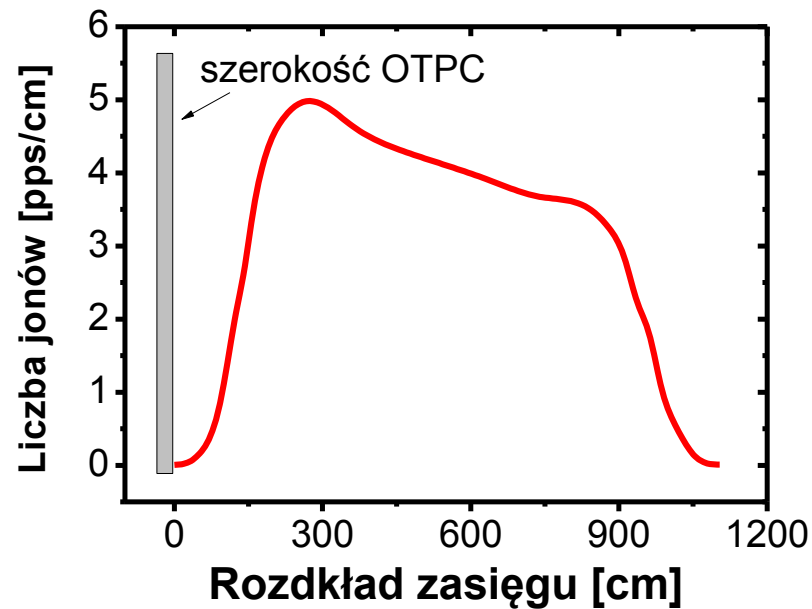
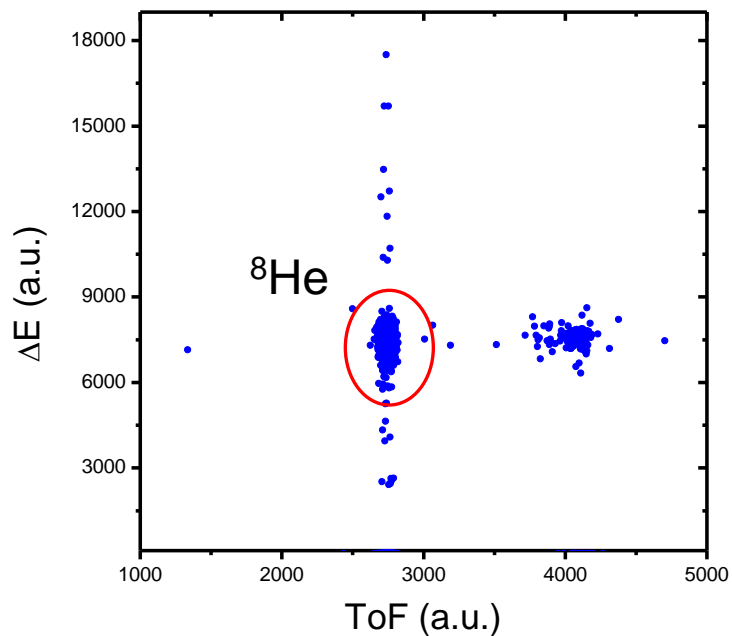
Schemat rozpadu ^8He

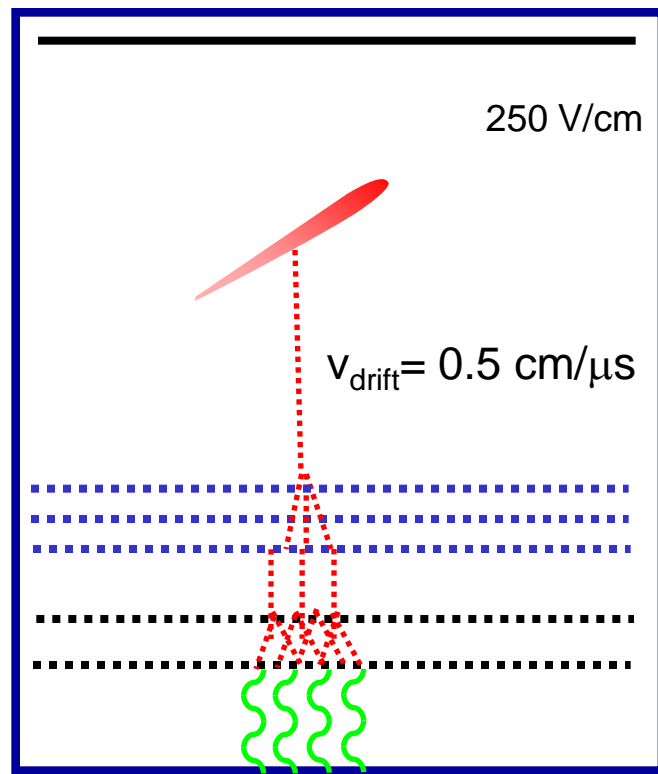
Produkcja ^8He w Acculina

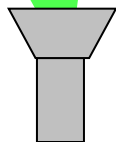
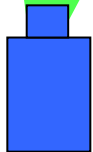
Identyfikacja jonów

Optical Time Projection Chamber

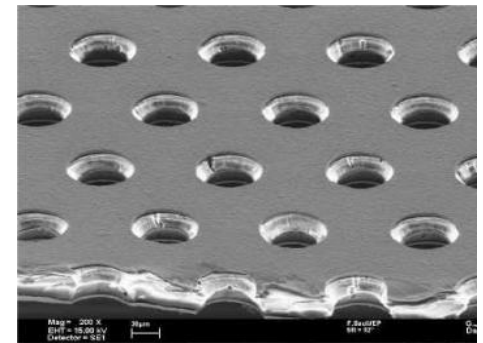

CCD

PMT

Detekcja światła

M. Ćwiok et al., IEEE TNS, 52 (2005) 2895

K. Miernik et al., NIM A581 (2007) 194

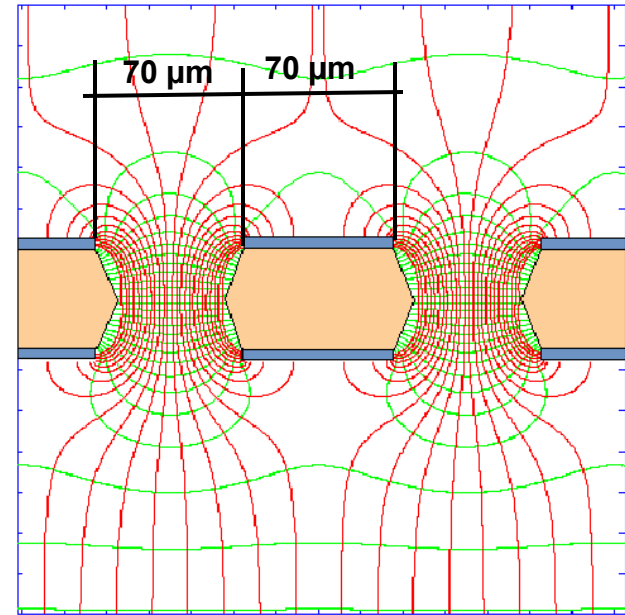
GEM

Typowo:

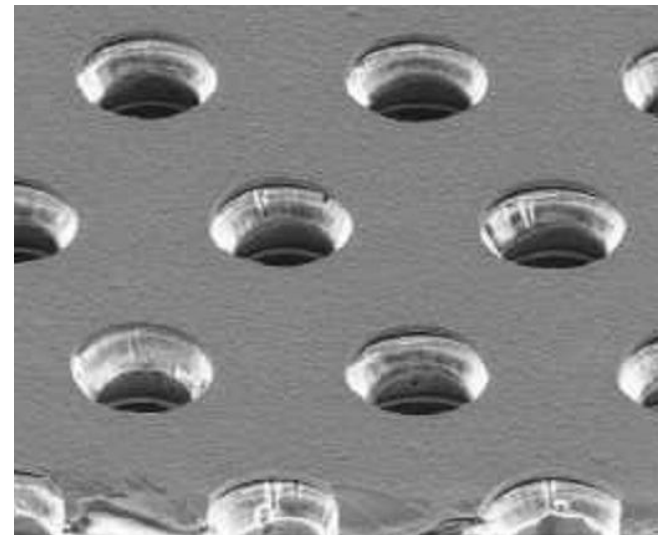
- 5 μm Cu na 50 μm kaptonu
- otwory: $\phi=70 \mu\text{m}$, $d=70 \mu\text{m}$

Zalety:

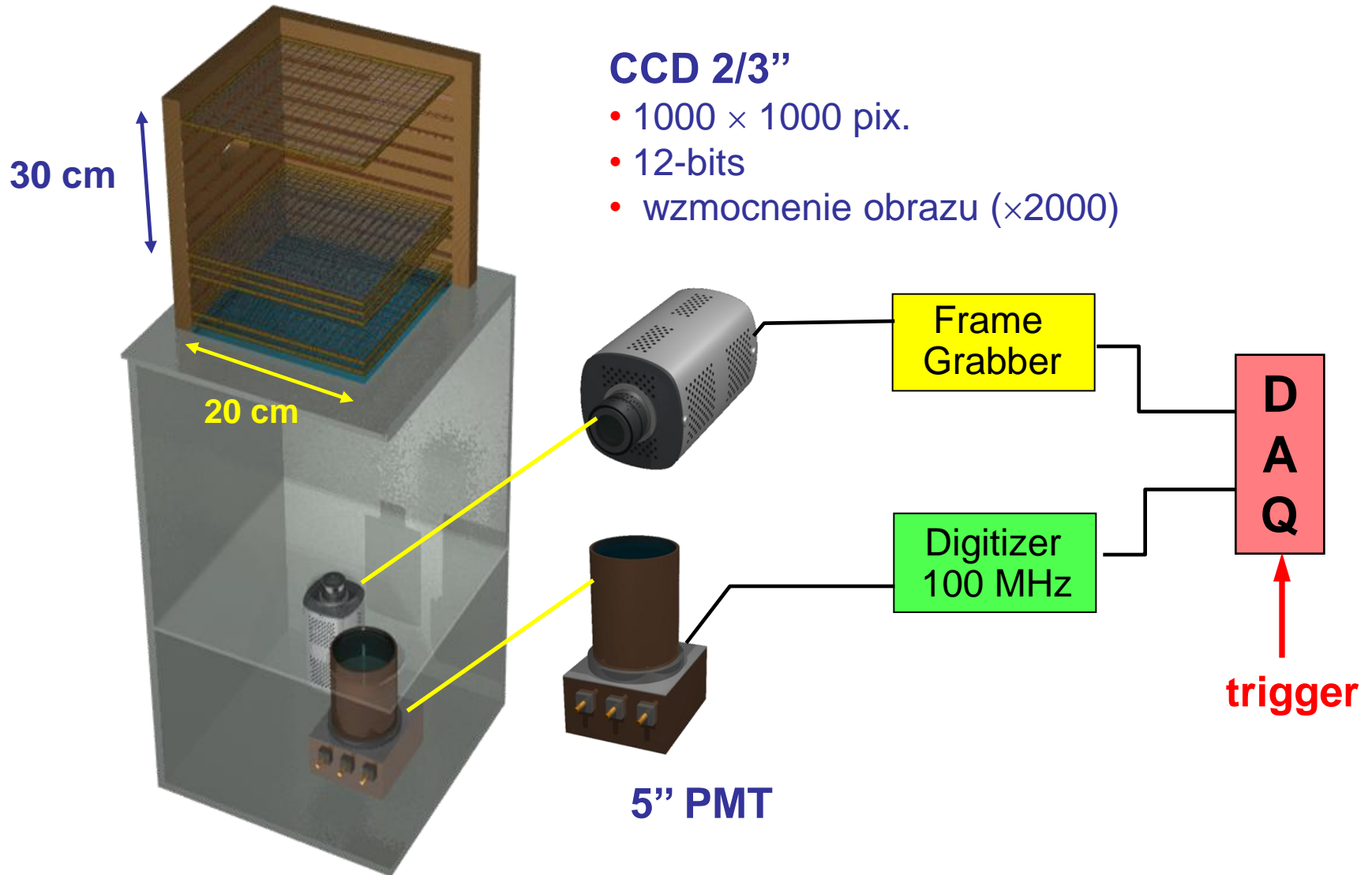
- niższe napięcia zasilania
- mniej wyładowań (nie eliminują zdarzeń!)
- wyższe wzmocnienia
- większy zakres dynamiczny

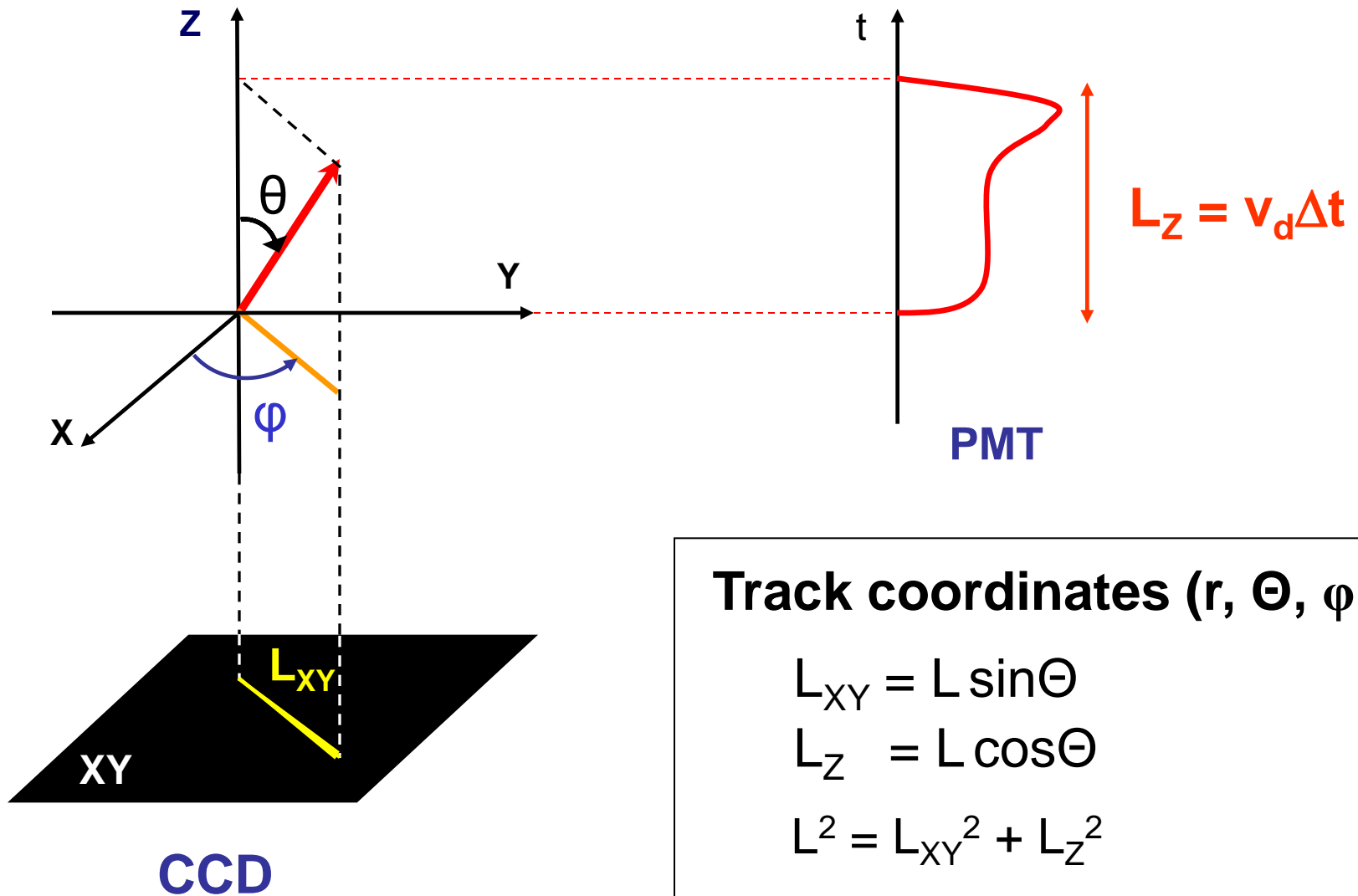
F. Sauli, Nucl. Instrum. Methods A386(1997)531

Optical Time Projection Chamber

Idea rekonstrukcji przypadków

Track coordinates (r, Θ, φ)

$$L_{XY} = L \sin \Theta$$

$$L_Z = L \cos \Theta$$

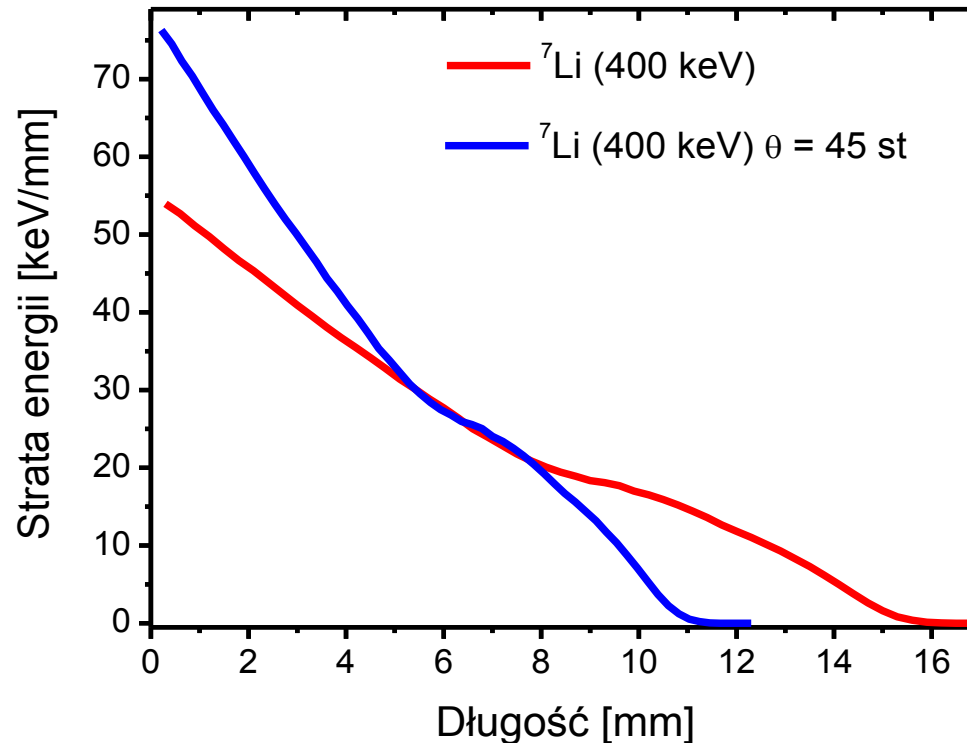
$$L^2 = L_{XY}^2 + L_Z^2$$

$$\Theta = \arctan(L_{XY}/L_Z)$$

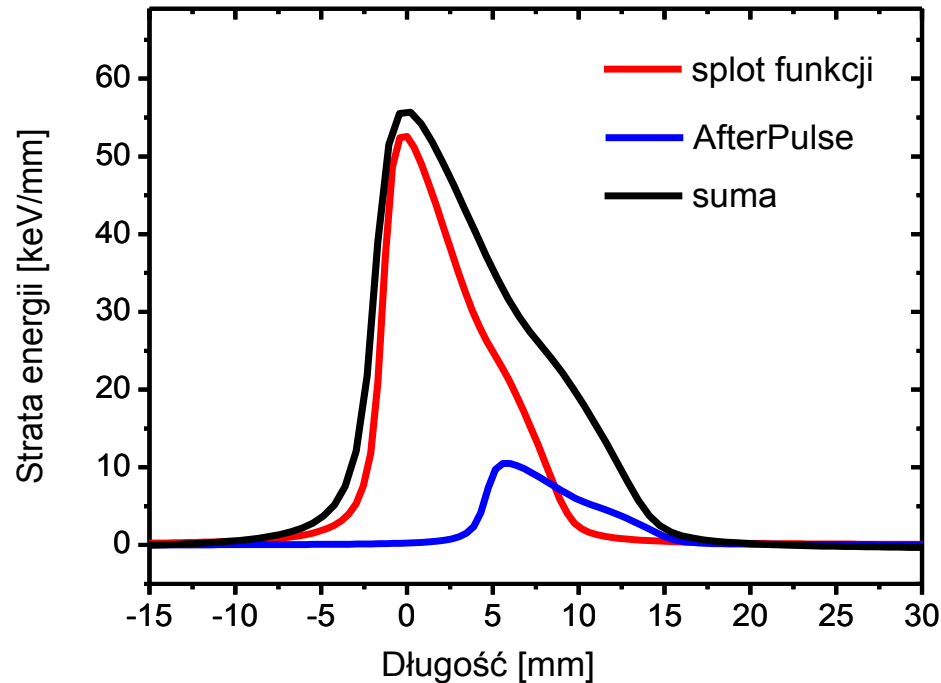

Procedura rekonstrukcji zdarzeń

- generujemy krzywe Bethego-Blocha $\rightarrow$ SRIM
- rzutujemy krzywe B-B na płaszczyznę XY (dla CCD) oraz na oś Z (dla PMT), np. dla PMT...

- uwzględniamy dyfuzję elektronów
- uwzględniamy funkcję odpowiedzi detektora

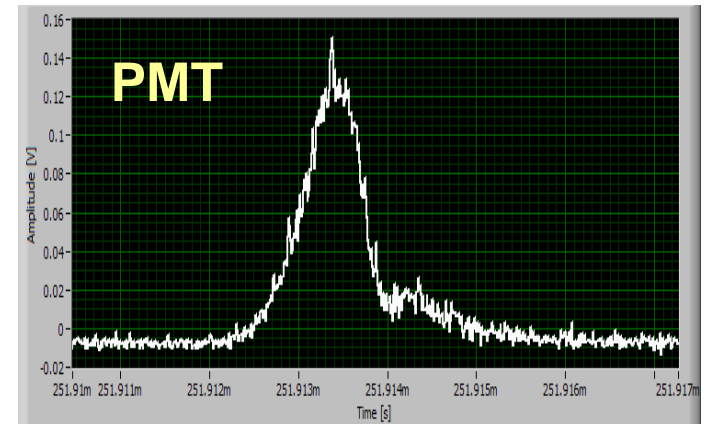
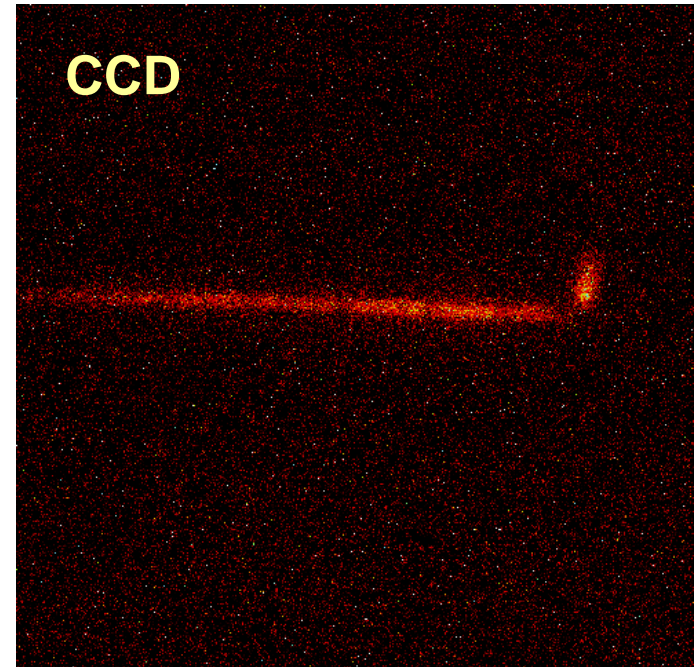
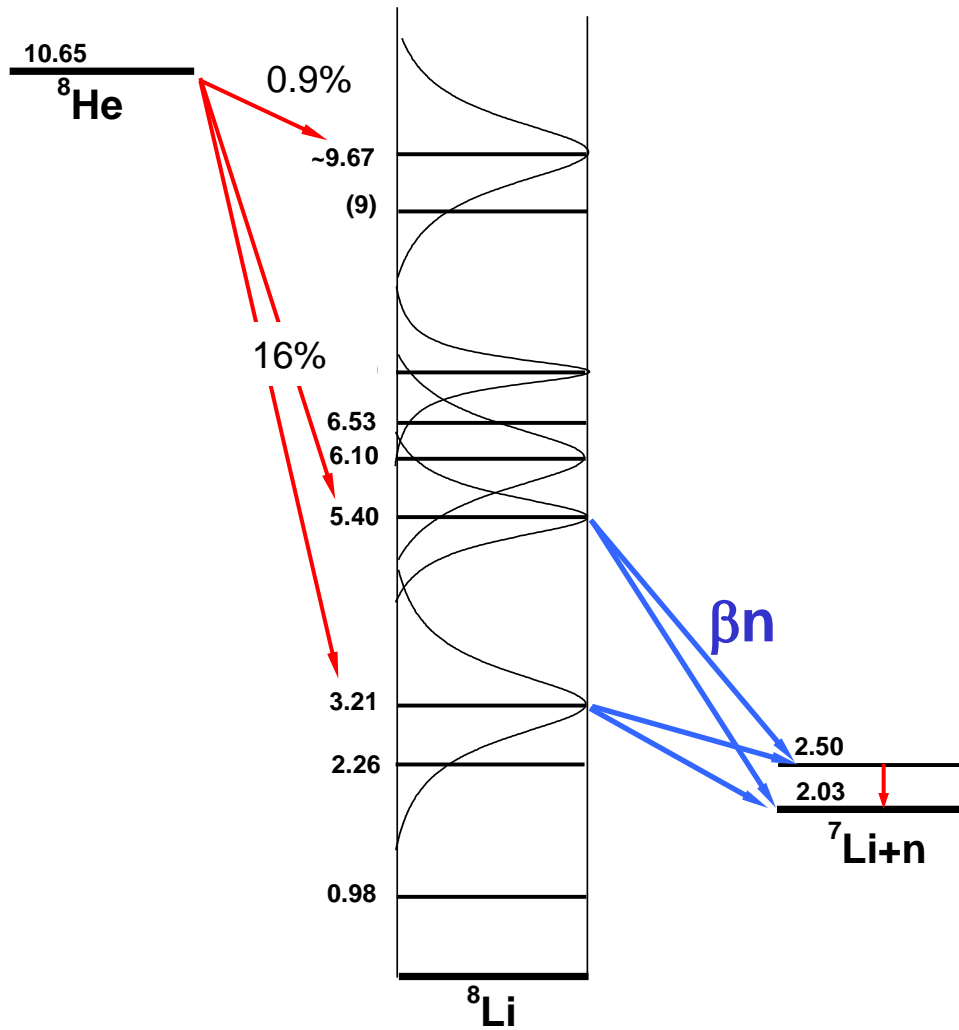

Wyznaczone parametry:

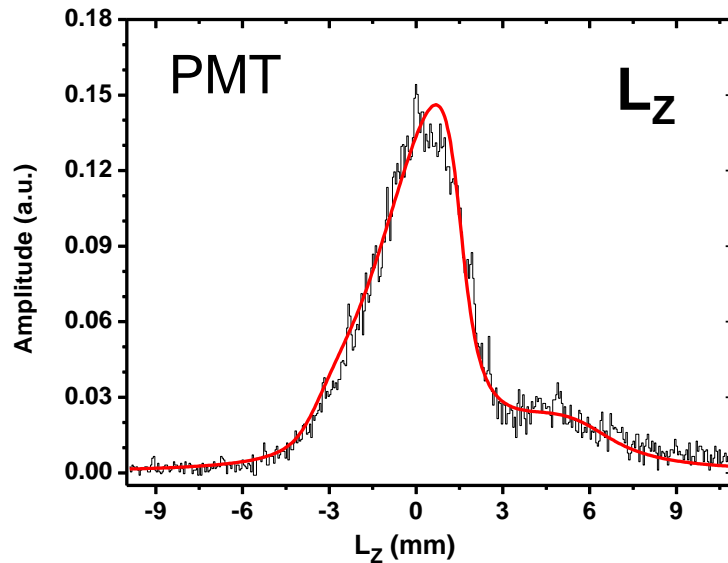
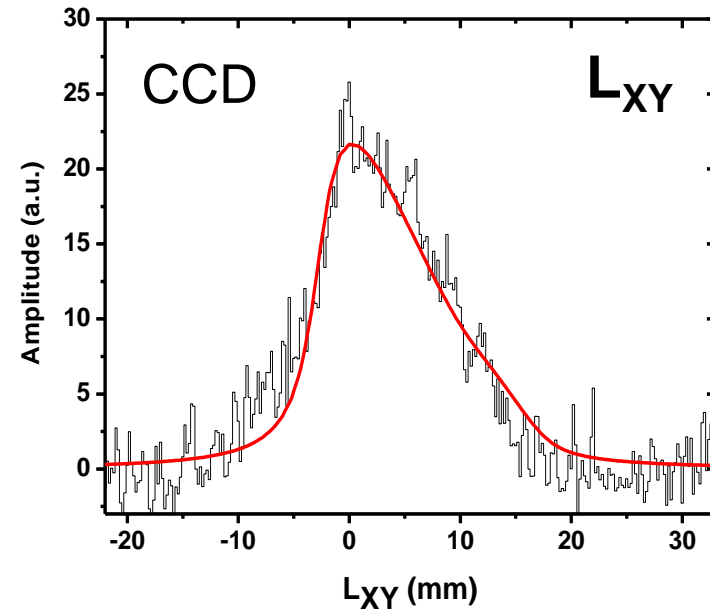
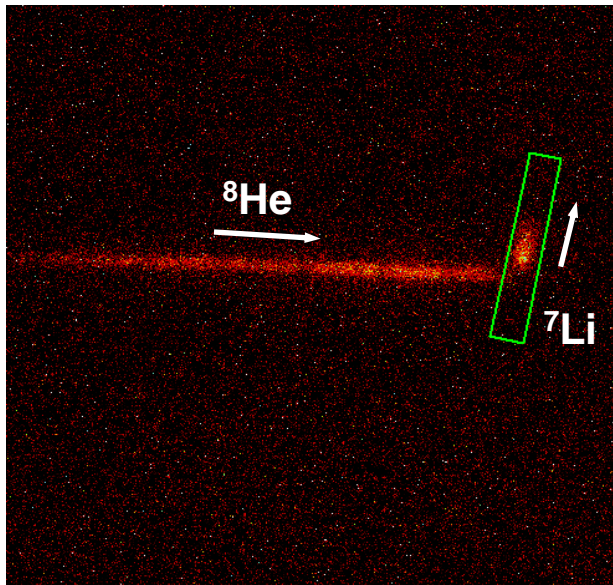
- energia kinetyczna
- kąt θ
- współczynnik normalizacji

- sumujemy funkcje oraz normujemy
- porównujemy doświadczenie z wynikiem obliczeń - metoda najmniejszych kwadratów

Rozpad βn w ^8He – identyfikacja ^7Li

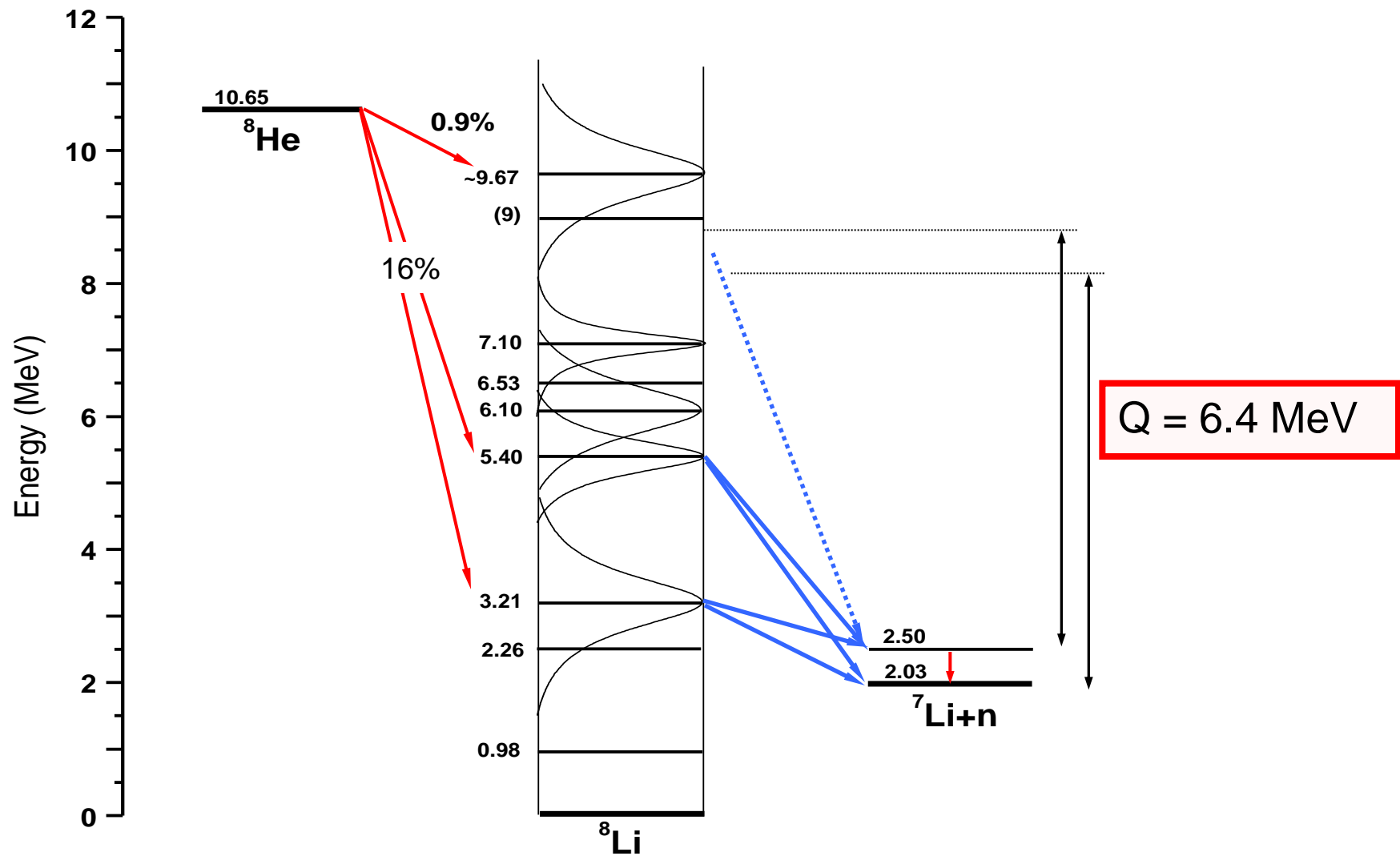

Rekonstrukcja przypadków

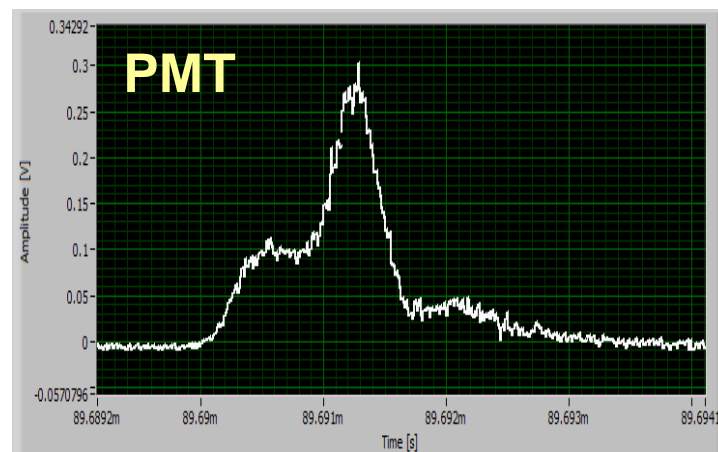
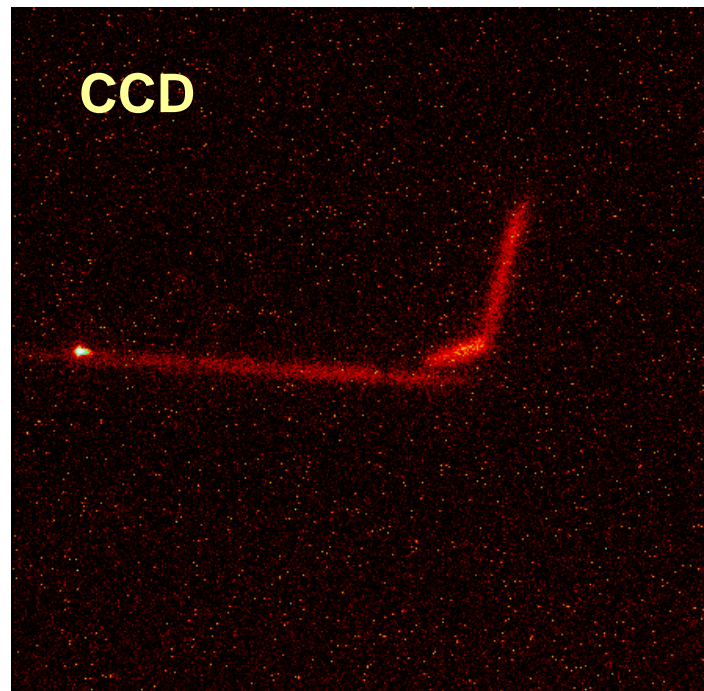
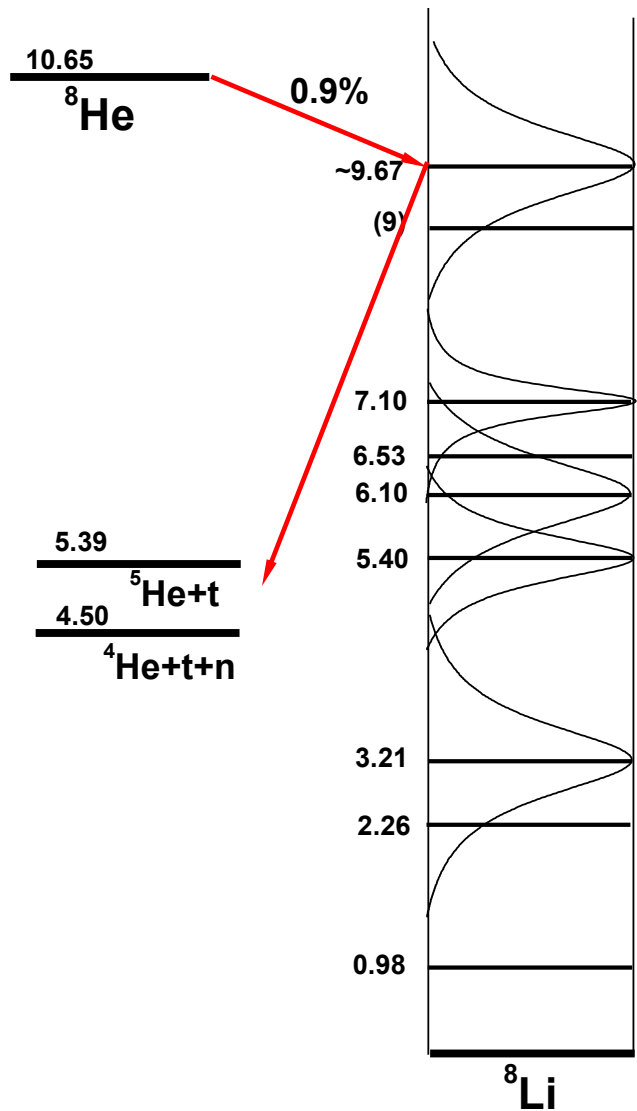

$$L = (21 \pm 2) \text{ mm}$$
$$E = (800 \pm 50) \text{ keV}$$
$$\Theta = (105 \pm 10)^\circ$$
$$\varphi = (83 \pm 5)^\circ$$

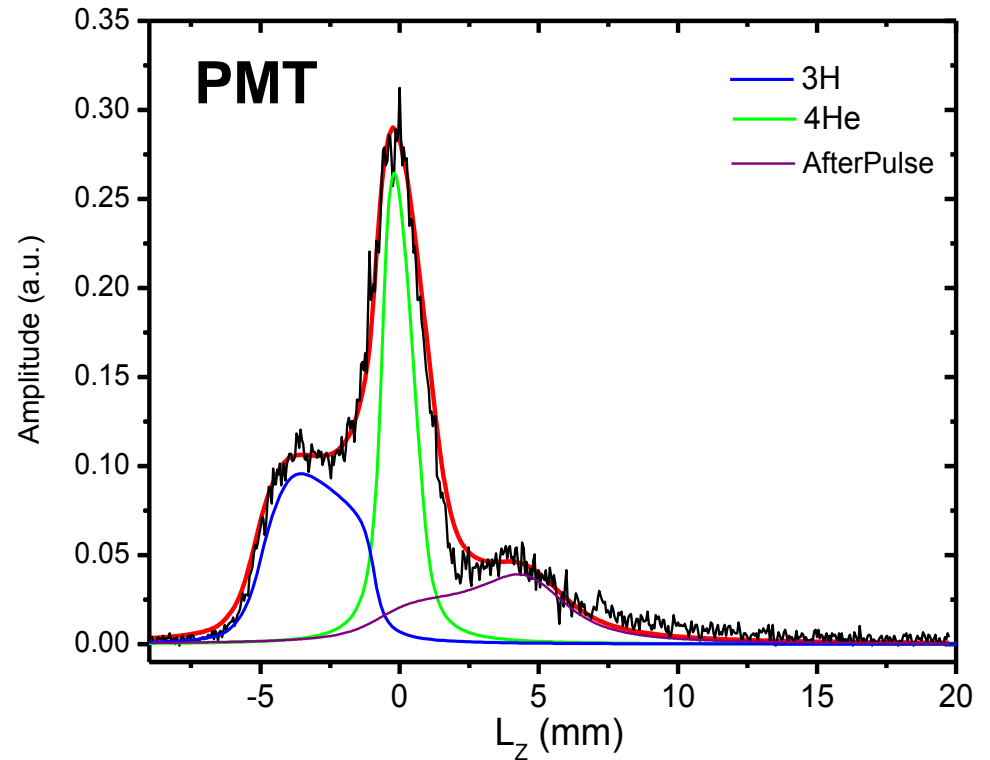
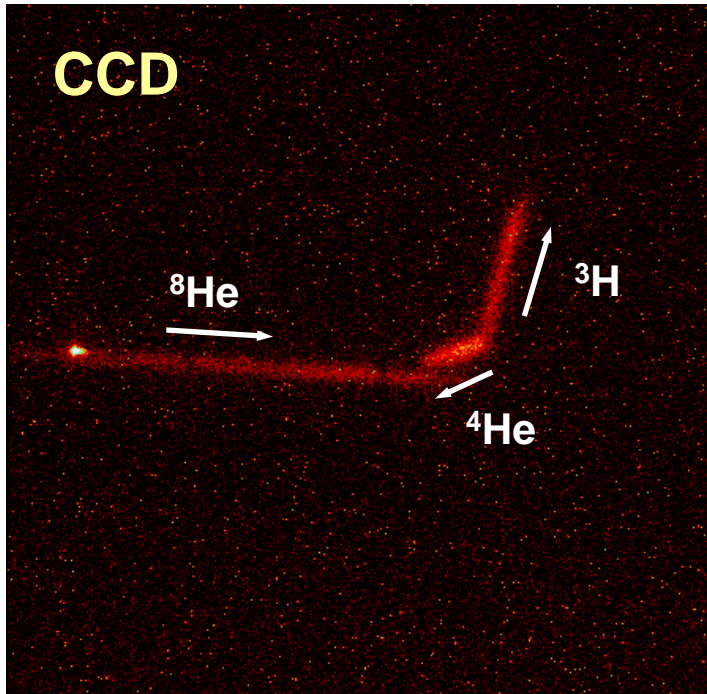
$$Q = (6.4 \pm 0.4) \text{ MeV}$$

Rozpad βt w ^8He

Rekonstrukcja przypadków

^4He :

$$L = (18 \pm 2) \text{ mm}$$
$$E = (700 \pm 40) \text{ keV}$$
$$\Theta = (85 \pm 10)^\circ$$
$$\varphi = (200 \pm 5)^\circ$$

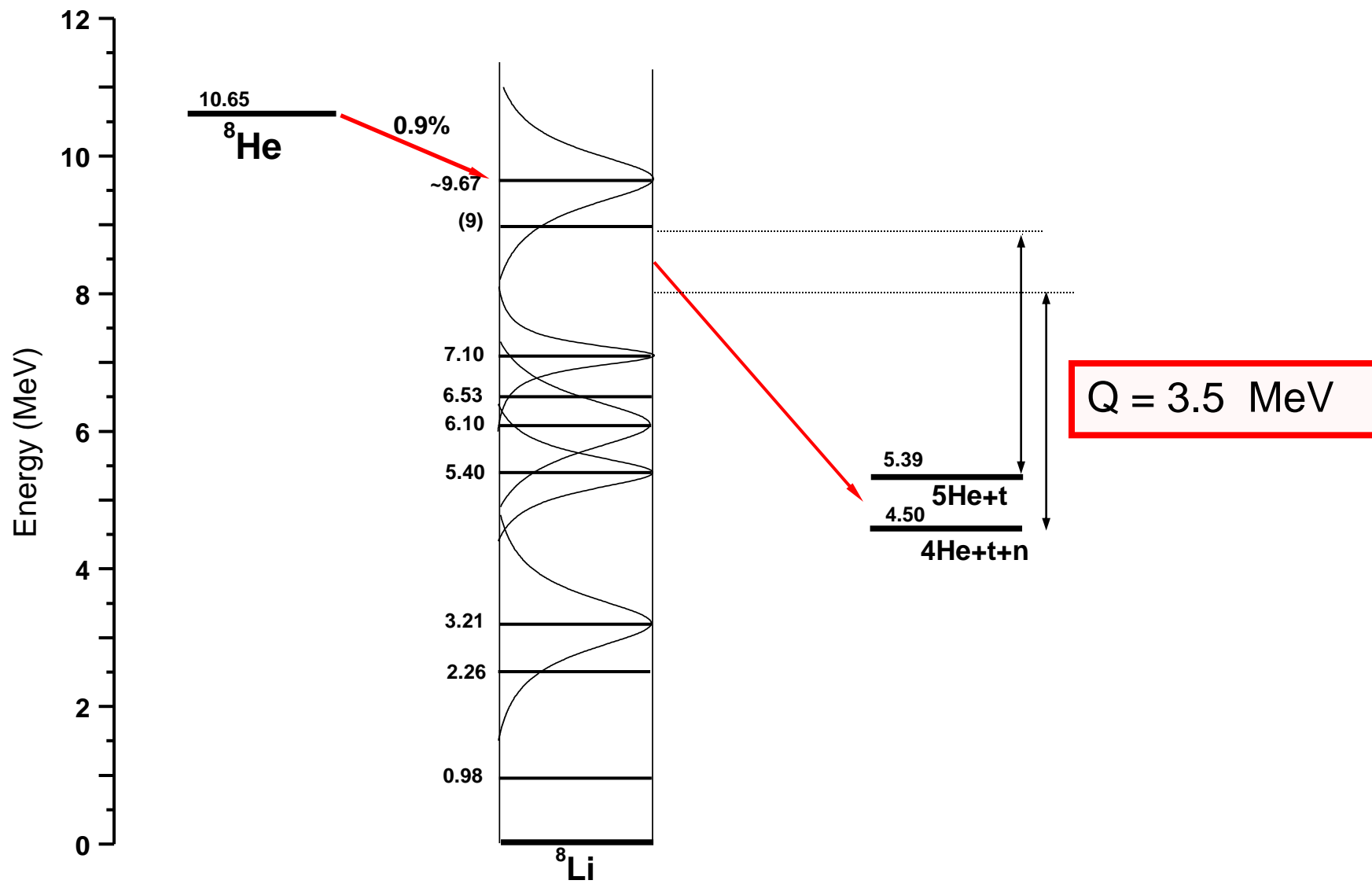
^3H :

$$L = (35 \pm 3) \text{ mm}$$
$$E = (640 \pm 35) \text{ keV}$$
$$\Theta = (98 \pm 10)^\circ$$
$$\varphi = (77 \pm 5)^\circ$$

n:

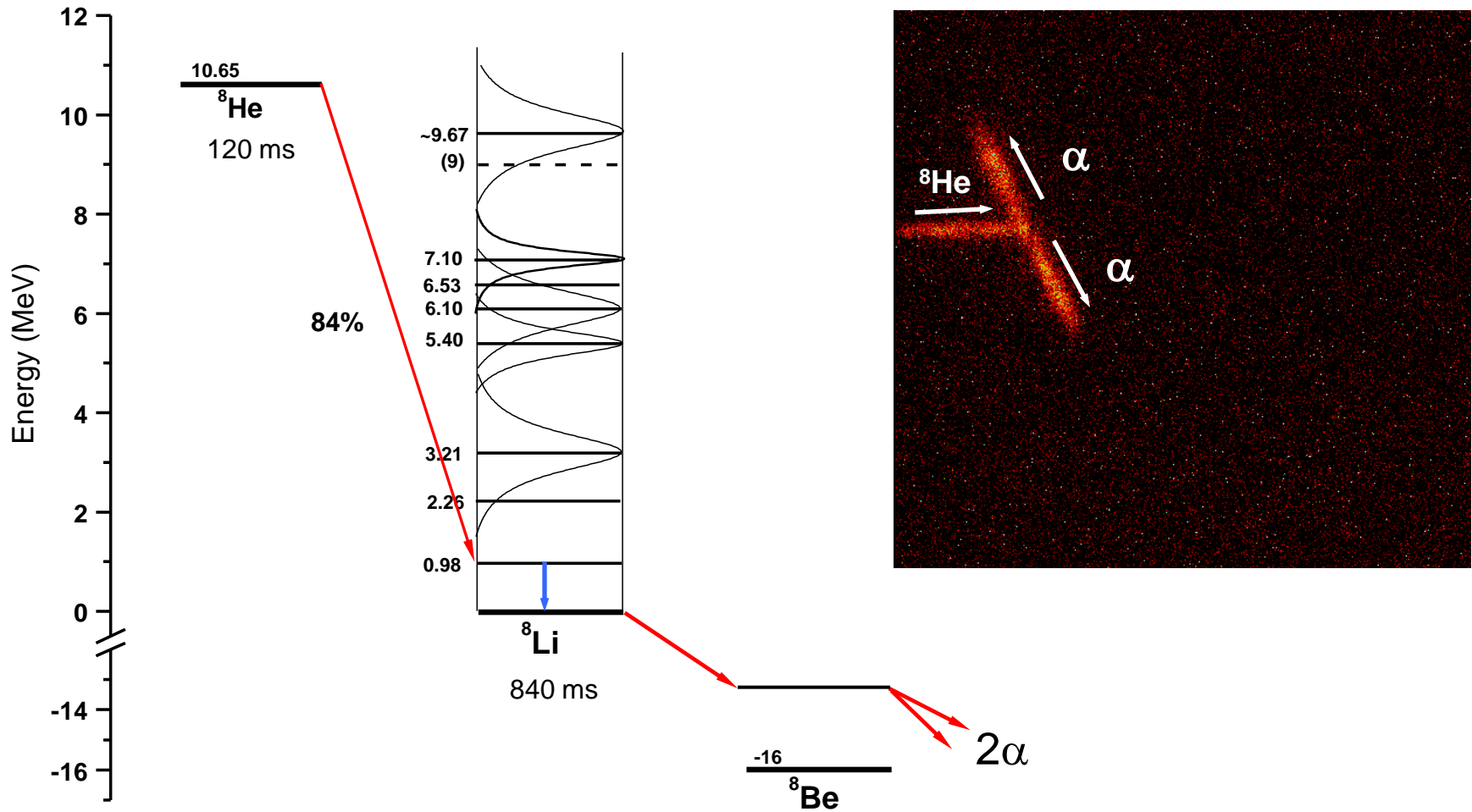
$$E = (2.2 \pm 0.3) \text{ MeV}$$

$$Q = (3.5 \pm 0.3) \text{ MeV}$$

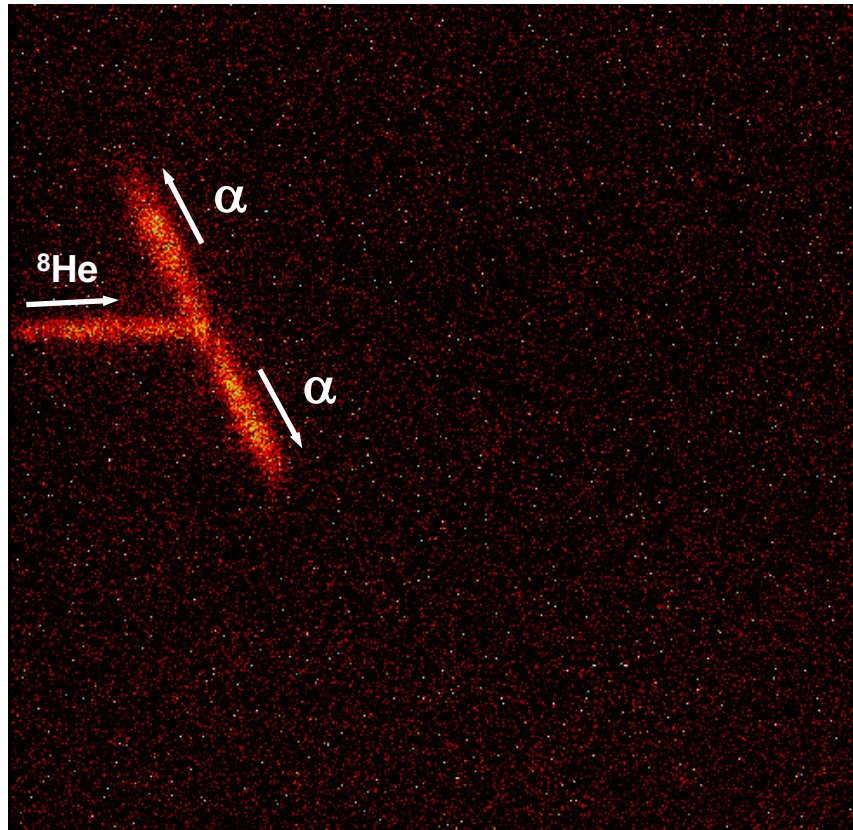

Rozpad ${}^8\text{He}$ do stanu związanego ${}^8\text{Li}$

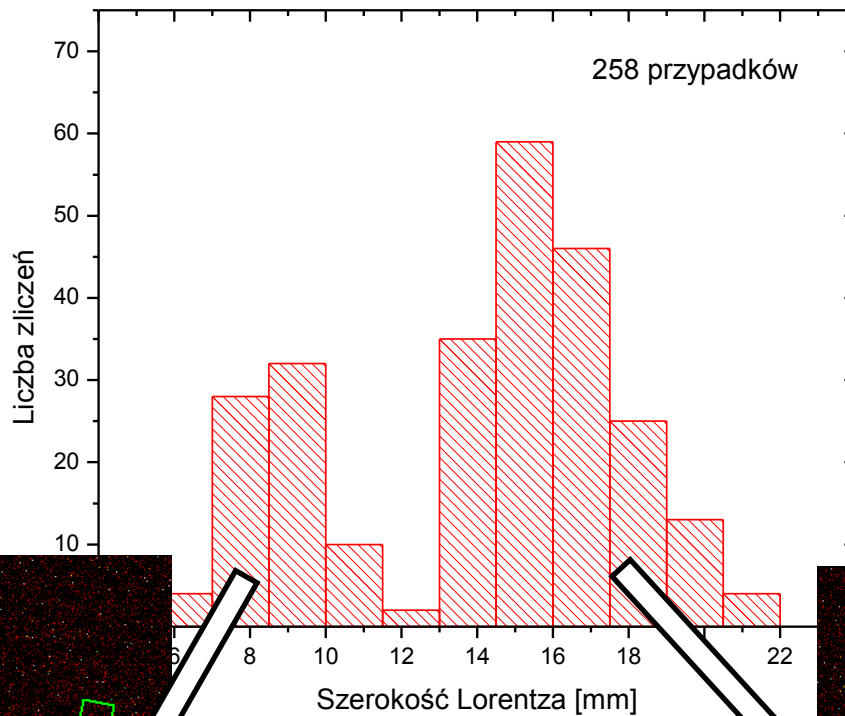

Rozpad ${}^8\text{He}$ do stanu związanego ${}^8\text{Li}$

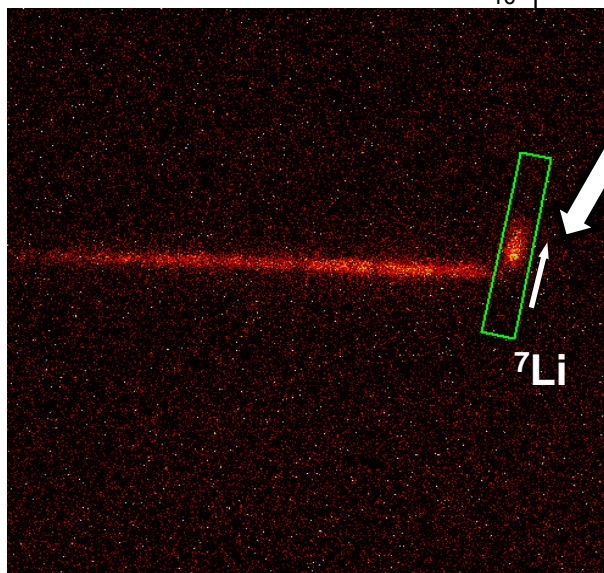

~20 przypadków 2α (!?!) / ~500 przypadków (13 h)

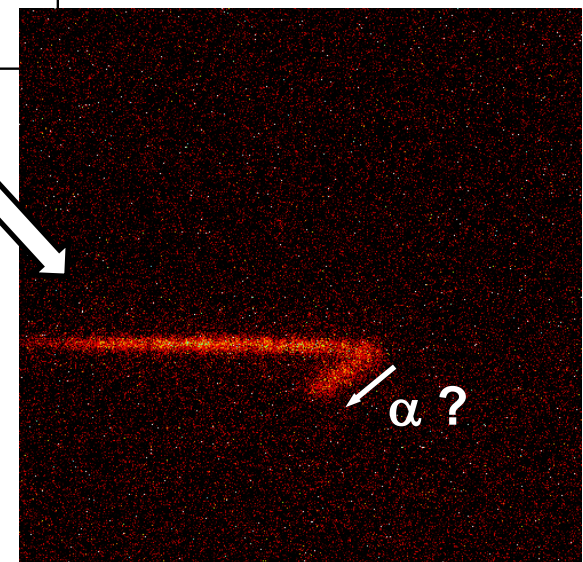
Przypadki z jedną cząstką naładowaną

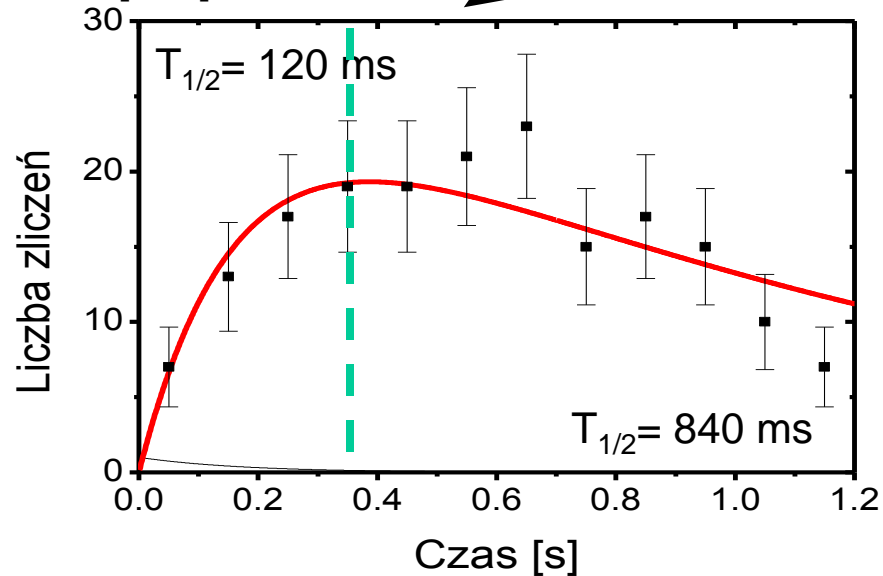
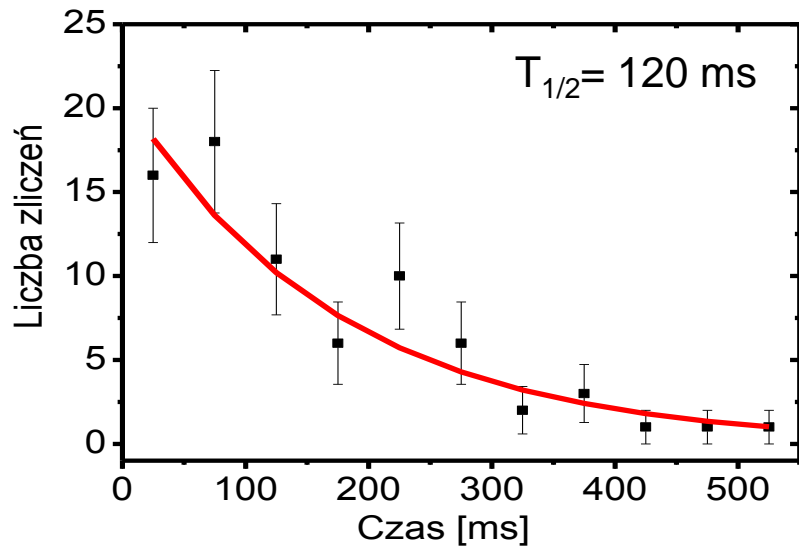
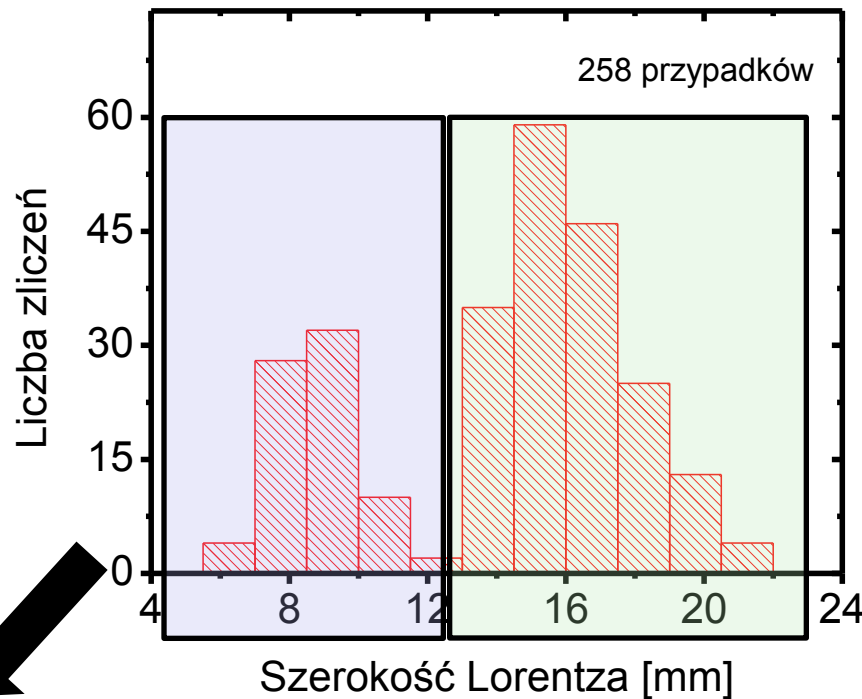
~80 przypadków

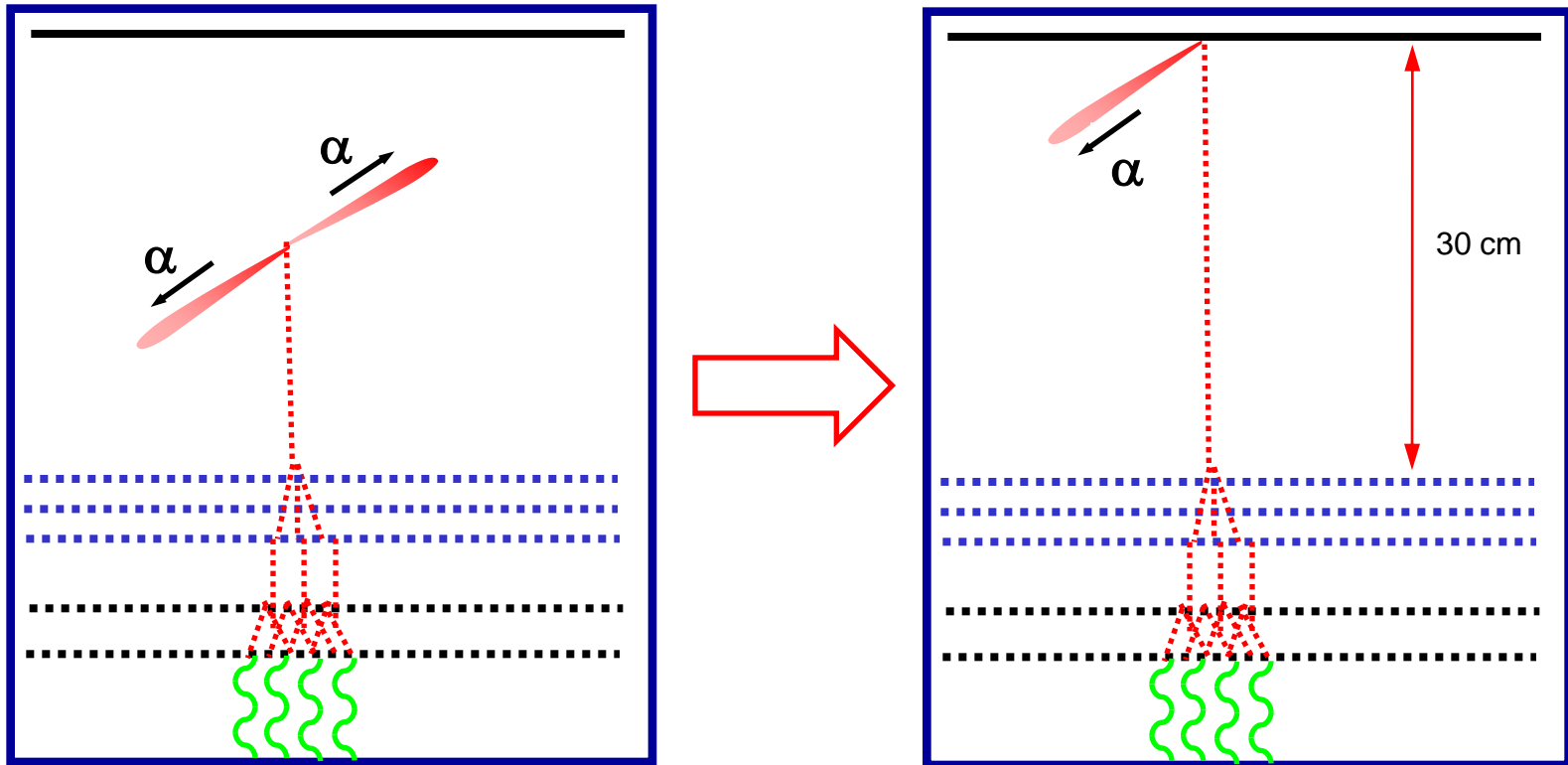
~180 przypadków

Rozkład czasowy – jedna cząstka naładowana

Rozpad ^8He do stanu związanego ^8Li , cd ...

Dryf i rozpad ^8Li na katodzie

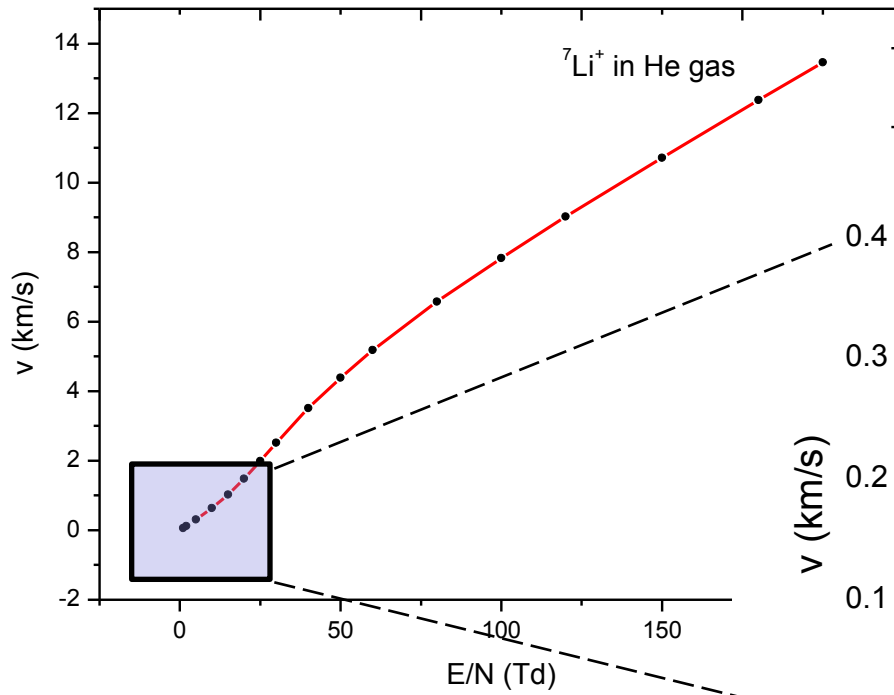
Prędkość dryfu ${}^7\text{Li}^+$ w gazie

Drift and longitudinal diffusion of lithium ions in helium

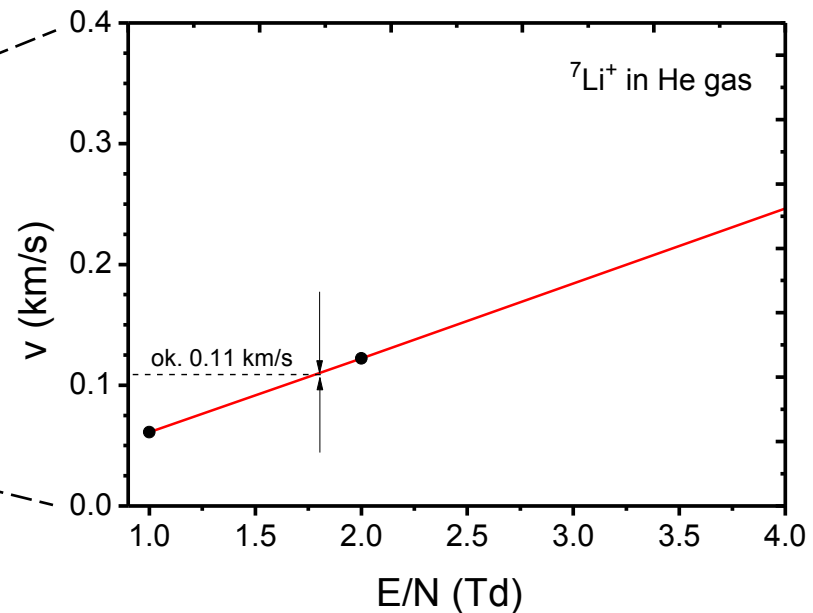
T H Løvaas, H R Skullerud, O-H Kristensen and D Linhjell

Research Group of Ion and Electron Physics, Department of Applied Physics,
Norwegian Institute of Technology, N-7034 Trondheim, Norway

Received 28 January 1987

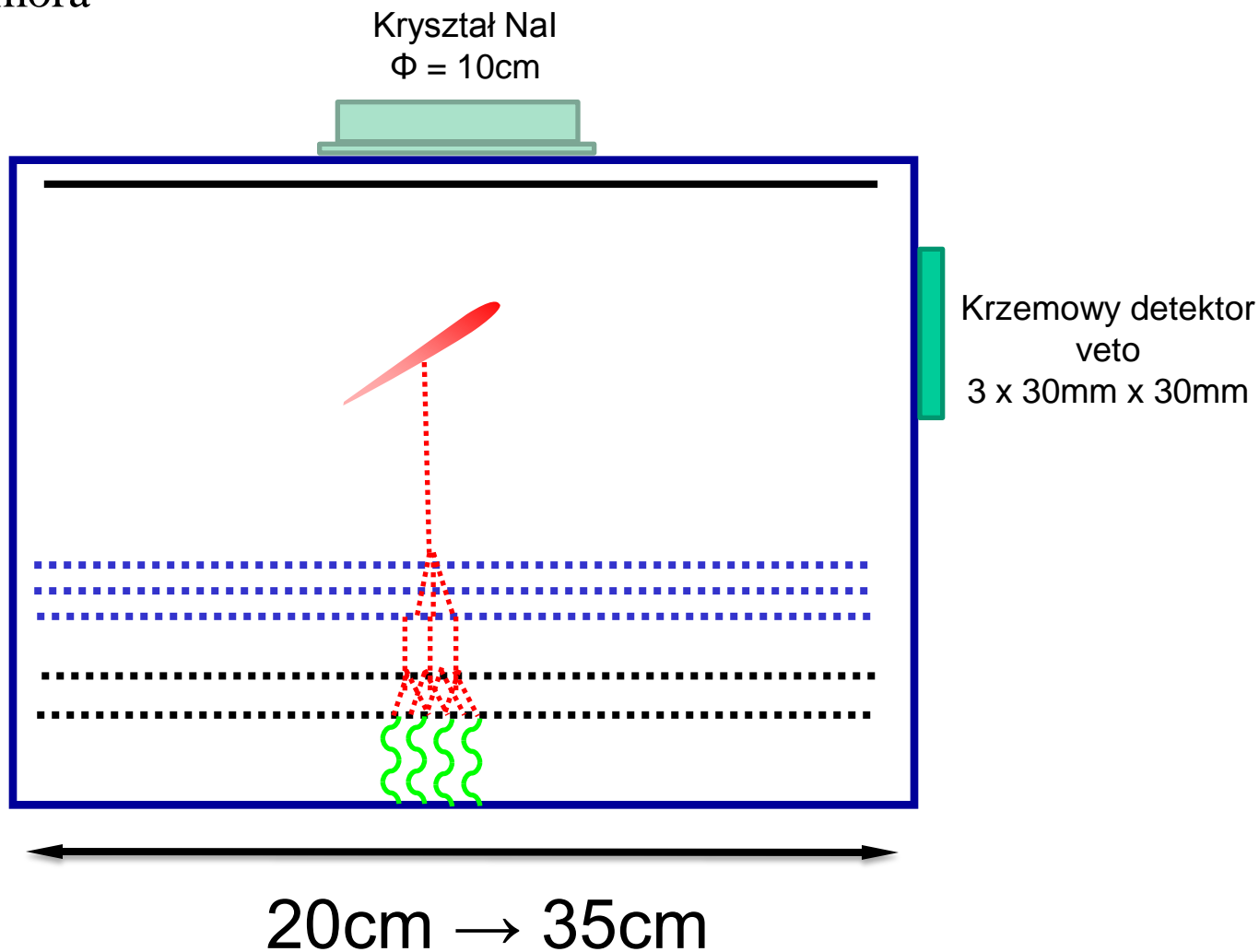

$$v_{\text{dryf}} = \sim 11 \text{ cm/ms}$$

Plany...

1. Nowa komora

Plany...

2. Eksperyment na przełomie stycznia/lutego 2010 $\longrightarrow$ Dubna.

- optymalizacja optyki separatora Accullinna (wyd. 3x)

Przewidywana statystyka zdarzeń

Kanał rozpadu	Rozgałęzienie	Spodziewana l. cząstek ^a
${}^7\text{Li}+n$	0.16	1100/godzinę
$t+\alpha+n$	0.008	1300/dzień
${}^6\text{He}+d$	1×10^{-5} (?)	20/tydzień (?)
${}^6\text{Li}+2n$	1×10^{-5}	20/tydzień

7 dni pomiarów:

- 500 tys. przypadków
- jeden 1 TB dysk

a: przy oknie ekspozycji 500 ms

Podsumowanie

- komora OTPC jest użytecznym narzędziem do badania rozpadu β ^8He
- zidentyfikowano emisję neutronu z wysoko-wzbudzonego stanu ^8Li
- zarejestrowano i zrekonstruowano rozpad βt ^8He
- nowy eksperyment $\rightarrow$ Dubna, I/II 2010 r.

Współpraca

Faculty of Physics, University of Warsaw

ZSJ:

Z. Janas
K. Miernik
M. Pfützner
S. M.

ZCiOF:

W. Dominik
H. Czyrkowski

Joint Institute for Nuclear Research, Dubna

A.S. Fomitchev
M.S. Golovkov
L.V. Grigorenko
S.A. Krupko

S.I. Sidorchuk
R.S. Slepniev
S.V. Stepantsov
G.M. Ter-Akopian